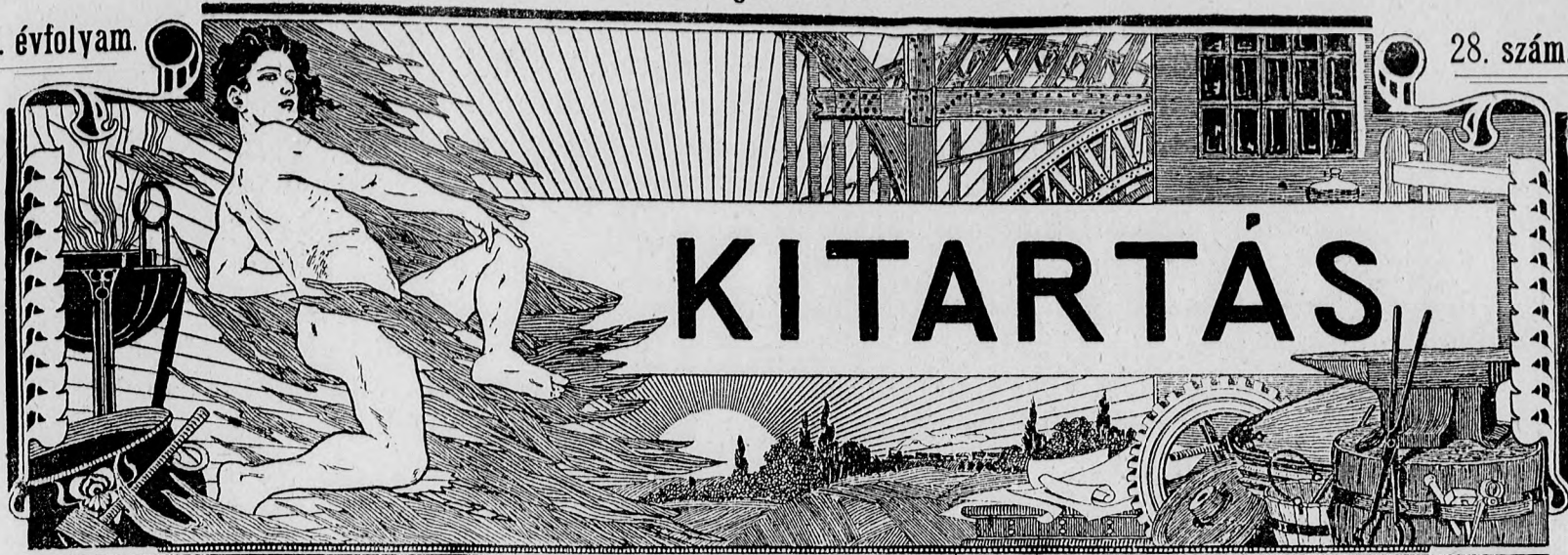

1900. július hó 15-én.

II. évfolyam.

28. szám.

Vasutasok, gyári és ipari alkalmazottak ismeretterjesztő hetilapja.

MEGJELENIK VASÁRNAPONKINT.

Előfizetési díj:
Helyben és vidéken postaküldéssel24 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a Nemzetközi Baleset Biztosító Részvénytársaságnál 2000 koronára vannak biztosítva.

Felelős szerkesztő:
SZENTESSY GYULA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
VIII. ker., Köztemető-út 3. sz.
Telefon szám 58-61.

Páriák.

Körülbelül tíz millió ember éhhalállal küzködik a világ leggazdagabb birodalmának határain belül. Sőt éppen abban a birodalomban, amely századok óta azt hirdeti magáról, hogy előharcosa a művelődésnek s jótékony-ságnak, és humanizmus dolgában is vezére a világnak. Tíz millió ember éhezik most Indiában, szörnyen összeaszott, csontvázra törődött alakjaikról mutatványokat közölnek az angol képes lapok, hű pillanatnyi fényképekben, amelyeket az érdekességek összehalászása céljából pazar költséggel Indiába küldött reporterek vettek fel Viktória indiai császárné Ő felsége legszerencsétlenebb alattvalóiról. A képes lapok ott hevernek Anglia minden klubjában s a brit felség európai alattvalói hidegvérrel nézegetik a sikerült fényképfelvételeket azokban a szünetekben, amelyeket milliós ügyleteik lebonyolítása közben a pihenés élvezetének szánnak.

Tíz millió éhségtől mumiává aszott ember, asszony, gyermek a tejjel és mézzel folyó országban! Minő borzalmas háttere ez Anglia nagyságának és kulturmunkájának! Sötét, embertelen es istentagadó munka volt, amelylyel az angol kéz kirabolta a nyomorult és tehetetlen emberek szájából a falatot, hogy a maga pénzes-szekrényeit gyarapítsa vele. Óh, az „Indian Famine Commission” évi jelentéseiről bezzeg nem irnak az angol lapok akkora cikkeket, mint arról, amikor néhány ezer brit katona összelődöz két tuczat bur guerillaharczost. Pedig a „Famine Commission” éhségstatisztikája, bár tíz millió ember borzalmas tragédiáját zárja számaiba, még mindig nem

áll a szörnyőség tetőpontján. Igazán rettentővé akkor válnak e számok, ha melléje írjuk ezt az egyszerű adatot: Anglia évenként 400 millió korona hasznot présel ki Indiából. Óh, becses gyöngy ez az India a brit koronában, hisz értéke évről-évre bele van írva Nagy-Britannia költségvetésének nyereség-rovatába. Azt senki sem kutatja, hogy az a négyszázmillió évi nyereség tíz millió ember éhhalálával van India testéből kisajtolva és hogy e kellemes budget-tétel miatt koldusbotra jut és néptelemné válik egy 800.000 négyzetkilométer terjedelmű föld, — Indiának az a része, amelyet éhínségi zónának nevez a hivatalos angol terminologia. Igenis, szükséges volt kitalálni azt a terminus technikust, hisz oly gyakran kell vele foglalkozni. Az óriás indiai császárság területén ugyan az éhínség állandó, csak a mértéke változik s ezeket a hullámzásokat már a grafikai szépségük miatt sem engedi el az angol statisztika. Vannak azonban esztendők, amikor az angol kereskedő mohó kezén kívül az időjárás szeszélye is ránehezedik erre a boldogtalan népre. Akkor hajmeresztő arányokat ölt az éhínség. Ilyen esztendő 1769. és 1878. közt, tehát valamivel több, mint száz év folyamán harminczöt volt. Képzeltető, minő pusztítást vitt végbe a halál az ilyen években, amelyek egyik legrettentőbbje a mostani. Valóban, a páriák legnyomorultabbjai ezek a kiszípolyozott szegény népek, annak az országnak törzsökös lakói, mely a brit koronának legfényesebb gyöngye.

Az angolok szivattyuzó munkája körülbelül háromszáz év óta tart Indiában. Bizonyos tekintetben tehát jubiláris esztendő a

mostani. A jubileum egészen stilszerű, a sors kegyetlen keze úgy rendezte, hogy az egész világ hű képét kapja Anglia háromszázéves indiai sáfarkodásának. A nagy szivattyuzás szerényen kezdődött: 70.000 font alaptőkével kezdte egy angol kereskedelmi társaság, amelyet, midőn a szivattyuzás rendkívül fizetőnek bizonyult, egy nagyszabású, királyi pátenssel védett társaság vette kezébe. Olyanfajta társaság, mint amelynek érdekeiért még most is folyik a háború Délafrikában. De a kapzsi Anglia nem elégedett meg a gyönyörű eredmények láttára azzal, hogy alattvalói kiszivják a szerencsétlen nép véréit: bekebelezte az országot s a brit birodalom javára értékesítette az emberanyagot. Hogy azután a fellázadt néppel miképen bántak el az angol tábornokok, arról közismeretű borzalmas képeinek egész sorát festette Verescsagin.

A jubileumi év biláncza: tiz millió éhező. Szivetfacsaró pusztá gondolatnak is. Akik egy kicsit érdeklődtek e szerencsétlen páriák iránt, képtelenek voltak megindulásuknak és fölindulásuknak gátat vetni. Maga a német császári udvar az angol büszkeség érzékeny megsértésével jelentékeny összeget adott a nyomorultak felsegélyezésére. Boszankodott is e „beavatkozás“ miatt az angol sajtó. Az angol társadalom legjobbjai pedig szégyenkezve nyitják meg erszényüket, hogy legalább néhány fonttal hozzájáruljanak, ha csak néhány szerencsétlen megmentéséhez is. De mi ez a pénz az éhezők félhalott légiói közt, az éhezők császárságában!

Az ország, amely egy Shakespearet, Darwin, Ruskint adott a világnak, többségében könnyes szemmel nézi a rettentő pusztulást. Ki tagadná, hogy az angol társadalom emberseges, jószívű, sőt jótékony? Hisz otthon, a tulajdon portája előtt, olykor csakugyan az emberszeretet csodáira képes ez a társadalom. Nem is az angol társadalom, az angol kulturvilág bűne az, hogy ma tiz millió ember éhhalállal küzd Indiában. Bűne az önzésben vas-következetességű angol kormányoknak, amelyek rendszerré tették India kiszivattyuzását. És így történik, hogy a nép, amely halhatatlan érdemeket szerzett az emberiség haladása körül, talán akaratán kívül eszközévé lett a legborzalmasabb embertelenségnek, amelyet ily fejlett szisztémában még nem látott a világtörténelem. E következetes pusztítási rendszer láttára egyszerre elemi emberi jogává válik mindazoknak a népeknek Anglia ellen kezdett harca, amelyeket Anglia gyarmatosítani óhajt. Ezek láttára tökéletesen jogába lép a kínai boxer, a szudáni fanatikus orgyilkos. Hisz a

példa, amelyet India háromszáz év óta szakadatlan sorban mutat, oly rettentő, hogy a legkétségbeesettebb védekezésre kényszeríti azokat.

Mig maga a jótékonyágáról és emberiségéről híres angol társadalom nem emeli fel szavát és kezét e gazdálkodás ellen, addig India továbbra is színhelye lesz az emberiség legnagyobb szenvedéseinek. Mert azok a milliószámra halálra ítélt nyomorultak csontkezüikkel nem védekezhetnek a szivattyuzók ellen. Az összesorvadt kéznek csak annyi ereje marad, hogy az ég felé mutasson, ahol a Nemezis lakik.

Kínai élet.

Kinában nem idegen a keresztény vallás. Krisztus születése után már az első században megkezdődött ott a hittérítés, sőt minden valószínűség szerint maga Szent Tamás apostol is megfordult a föld legnagyobb birodalmában. Történeti följegyzések maradtak, hogy a keresztény vallás már a IV., V. és VII-ik században igen el volt terjedve a kínaiak közt, de a XIV. században üldözni kezdték a keresztényeket s üldözték teljes hétszáz évig. A kereszténységre nézve 1682-ben új korszak nyílt. Ekkor jelent meg ugyanis Ricsi Máté jezsuita Kinában, s őt nyomon követték a hittérítők elszánt bajnokai, úgy hogy ez idő szerint a kínai birodalomban harmincz fölszentelt püspök, ezeröttszáz hittérítő s megfelelő számú irgalmas néne és apácza működik. A hittérítők a jezsuiták, lazaristák, ferencziek, dominikánusok és augusztinusok rendjéből kerültek ki s legnagyobb számmal vannak közöttük a francziák (a párisi misszió tagjai), az olaszok, spanyolok és belgák. Németek vagy tiz év óta vannak közöttük. Működnek angol hittérítők is, kik az anglikán vallást terjesztik. A hittérítők évenként husz-huszonezer felnőttest keresztelnek meg, továbbá háromnegyszáz kisdedit. De ezeket csak haláluk óráján. A gyermekhalandóság ugyanis Kinában igen nagy s a hittérítők egy része orvoslással is foglalkozik. Amint észreveszik, hogy a gyermek el van veszve, megkeresztelik, hogy legalább a lelke üdvösségét megmentésük. Különben Kinában a gyermekek keresztelése és megmentése nem ütközik nehézségekbe. A kínaiak között az a rut szokás van elterjedve, hogy ha a családban két-három gyermeknél több van, azokat elajándékozzák vagy kiteszik, elhagyják. Az ilyen módon árvásított gyermekeket a hittérítők összeszedik s árvaházukban fölnevelik. — Mentül nagyobb összeg áll a hittérítők rendelkezésére, annál több árvaházat és iskolát tarthatnak fenn s évenként annál több gyermeket nevelhetnek fel. S a kínai keresztények, daczára a kínaiak természetében rejlő álnokságnak, nem tagadják meg hitüket. Sőt igen gyakran új vallásuk szolgálivá szegődnek s mint a legbuzgóbb hittérítők és apácák működnek. A hittérítők nagyszámú árvaházon kívül igen sok iskolát, nyilvános kollégiumot, kórházat, kápolnát és templomot tartanak fenn s látnak el minden szükségessel. S hogy ezt tehessék, magukkal szemben bámulatos önmegtartózkodást követnek el. Valóban prófétai lélek s vasakarat kell hozzá, hogy ilyen viszonyok közt misszionáriusi hivatást teljesítsen valaki. A mennyei birodalomban eddig három

magyar hittérítő járt. Az első Erdélyi Ignác lazarisztaszerzetes volt, aki 1859. táján ment ki Kinába s ott is halt meg. A második Ürge Ignác, aki 1880-ban ment ki Kinába s csak két év előtt, 1898-ban halt meg ama kínai árvák körében, kik odaadó szeretettel ragaszkodtak hozzá. A harmadik Wilfinger atya, ki két évvel ezelőtt ment Kinába, hogy ott Ürge Ignác működését folytassa. Tudjuk, hogy nemrég az a megrendítő hír érkezett róla, hogy ő is áldozatul esett a boxerek dühének. Utolsó levelét, melyet május 3-ikán írt, július 16-án kapta kézhez Nogelly János, a nagyváradi tanítóképző igazgatója. E levélben csak leírja a sok viszontagságot, amelyen keresztül ment utazgatásai közben. Ez utolsó híradása óta semmi életjelt sem adott magáról.

*

Anzer, a híres kínai misszionárius-püspök, ki most Bécsben van, érdekes epizódot mesélt az élelményeiből egy bécsi újságírónak. Elmondotta, hogy milyen nagy küzdelemmel sikerült megtelepednie Jencsufuban, melyet a kínaiak szent városnak tartanak, mivel Konfucius, vallásuk alapítója ott élt és ott tanított haláláig. Az idegen követek mind le akarták őt beszélni arról, hogy ez ős buddhista városban keresztény missziót létesítsen, de nem riadt vissza semmi akadálytól s csakugyan bevonult Jencsufuba.

— A shantini alkirály — így folytatta elbeszélését — megérkezésem előtt utasította a város kormányzóját, hogy mandarini rangomhoz méltó módon fogadjon. A kormányzó értesített, hogy a Konfucius templomában fog üdvözölni ünnepiesen. Mikor kínai titkárommal szállásomra tértem, egyszerre szemembe öltött, hogy az ablakkal szemben levő falra nagy plakátokat ragasztottak, amelyeken a mandarinok ellenem lázították a népet. »Le az idegen ördögökkel« — ez volt a jelszavuk. Erre elhagytam szállásomat s körülnéztem a városban, hogy a lakosság hangulatát kitapasztaljam. De semmi nyugtalanítót nem vettem észre; a lakosság nem viseltetett irányomban ellenséges érzéssel. Az ünnepies fogadásra kitűzött napon megjelentem Konfucius templomában, mely zsufolásig tele volt kínaiakkal, kik egyszerre teletorokkal kezdtek kiabálni felém: »Le az idegen ördögökkel!« Én nem vesztettem el nyugalmamat s erélyes hangon szóltam a mandarinokhoz: »Jól tudom, hogy ti lázítottátok ellenem a népet. Jegyezzétek meg, hogy ti lesztek érte felelősek, ha bántódásom esik.« A mandarinok ravaszul mosolyogtak s mentegezni kezdték magukat, de titokban mégis integettek a népnek, hogy csak kiabálja tovább: »Le az idegen ördögökkel!« Ekkor utat törtem magamnak az ordító nép közt, majd karonragadtam egy mandarint és kényszerítettem őt, hogy üljön fel kocsim bakjára és ezáltal adjon nekem módot arra, hogy bántatlanul hagyassam el a várost. Ügyem ezután a császár elé került, ki szigorú ítéletet mondott a kormányzóra és a többi mandarinnal. Az ítélet úgy szólt, hogy a néphez proklamációt tartoznak intézni, melyben nyilvános elégtételt ad nekem, beismerve igazságtalanságukat és irányomban tanusított viselkedésük gyalázatosságát. Ezenkívül egy időre elvesztik mandarini rangjukat. A főkolompók pedig börtönbe kerüljenek. Mikor az ítélet kihirdetése után visszatértem Jencsufuba, a mandarinok hajlongva, aláza-

tosan jöttek előm s ígérték fűt-fát, hogy többé nem fog előfordulni, ami történt. Ez ígéretük után én is megígértem nekik, hogy kieszközölöm a szigorú ítélet visszavonását.

*

Az özvegy császárné főeunuchja és kegyence, Li-Lieu-Yin meghalt a múlt hónap végén. A sanghai újságokban ez alkalommal megjelent közlemények furcsa világot vetnek a kínai udvari állapotokra. A főeunuch ugyanis csaknem negyven millió taelnyi vagyont hagyott hátra, ami több mint száz millió korona. E nagy vagyont főképpen megvesztegetések révén szerezte, amit mindenki, a hercegtől kezdve a hatodrangu mandarinig, kénytelen volt alkalmazni, ha a kedvenc főeunuch segítségével el akart érni valamit az özvegy császárnénál. Nagyon jól értett hozzá Li-Lieu-Yin, hogyan kell megkopasztani az embereket; aki egyszer a hálójába került, nem igen tudott kiszabadulni onnan. Minden év végén figyelmeztette az ismerőseit, hogy üdvös lenne egy kis ajándék a további jóbarátság fenntartására. Vagyonnának egy részét házépítésre fordította s Pekingben egész utcák voltak bejegyezve a nevére. Zalogháza is sok volt, ami igen kedvelt üzlet Kinában.

*

Peking egyik nagy harangjáról szól a következő legenda, mely bennünket a székely Kőmives Kelemennéről szóló ismeretes balladával való rokonsága miatt is érdekelhet: Egy nagy császár, minden harczában diadalmas, aki tehát bizvást engedelmességet követelhet még az ércztől is, elrendeli, hogy egy harangot öntsön az udvar nagyhirű öntőmestere. Az öntőmester díszes hivatalt viselt az udvarban és kegyelte őt a császár. Kegyelte, de amit kívánt, azt tőle is föltétlenül megkövetelte. Hibátlanul kongó harang vagy a halál! . . . Ez volt az öntőmester sorsa. . . . Megöntött egyet — rekedten szólott. Megöntötte a másikat — az is csak köhögött. A császár kegyes, megengedi, hogy ám öntsön egy harmadikat, de ha az sem sikerül, karóba kell huzni az ügyetlent. . . . Képzhető, mily állapotban volt az öntőmester! . . . Volt egy leánya, szép, ifju szűz, az a sorshoz fordult tanácsért, hogy apján segítsen. Rettentő volt a sors válasza. Egy szűz leányt kell a bronzba olvasztani . . . egyébként soha annak csengő tiszta hangja nem lesz! . . . A leány szerelmes volt s vizontszerette őt kedvese. . . . Az öntés napján, midőn az izzó ércz alatt meggyújtották a kohó üstjét, a leány az üstbe vetette magát: »Te érted, édes apám! Te elni fogsz!« És a harang hangja tisztán csengett. És ma is még, midőn hangja végigrezeg az ősváros fölött, a szelidlelkű, finom hallású emberek hallják a harang zúgásában az édesen panaszkodó szűz bucsu-zokogását, ki testének tisztaságát adá cserébe apja életéért.

*

Van a kínaiaknak egy különös nyaláncságuk, melyért nagy összegeket fizetnek. A szalangana-fecske fészkeről van szó, mely nyálkás, kocsonyaszerű anyag és olyanforma szerepet játszik a kínaiaknál, mint nálunk az osztriga. E fecskéfészekre azonban igen nehéz szert tenni s éppen ezért nagyon drága. Az európaiak nem tudják megízlelni undor nélkül, mert ismeretes, hogy e fészkek a szalangana-fecskének a nyálából készült, mely olykor véres is, kivált tojásköltés idején. A kínai azonban

nagy gyönyörűséggel eszi. A fecskefészken kívül nyalánkság gyanánt szerepel még a mandarinok asztalán a patkánypecsenye és a cserebogár-pás-tétom is.

*

A londoni kínai követ nagyon flegmatikus ember lehet; míg hazájában borzalmas mézszárlás folyik s a mennyei birodalmat az a veszedelem fenyegeti, hogy szétszétják maguk között a nagyhatalmak, ő semmi politikával nem törődve — lakodalmazik. Csi-Csen-Lo Feng-Lu követnek ugyanis pár hónappal ezelőtt meghalt az első felesége, a szép Lo, aki On-Csi toatájnak, a fucsani arzenál főfelügyelőjének volt a nővére. A követ haza táviratozott Kínába, hogy küldjenek neki egy szép »első« feleséget. A menyasszony a napokban számos kísérettel meg is érkezett Londonba s St.-John's Wood egyik kis palotájában az esküvő már meg is volt. Az új asszony egy előkelő pávatollas mandarinak a leánya s a kínaiak állítása szerint rendkívül szép nő.

A kínai hadsereg.

A kínai hadseregről érdekesen ír a »Westminster Gazette« katonai munkatársa.

Könnyű nevetni a kínai hadsereg fölött — írja — annak, aki a japán-kínai háboru után itél. De figyelembe kell venni, hogy e Kínára nézve szerencsétlen háboru tanúságai nem maradtak el. És emlékeztetünk arra is, hogy például Jaln mellett mily hősiiesen küzdöttek a kínaiak, mily halált megvető bátorsággal rohantak a legvadabb tűzbe, holott akkor már okosabb is, hasznosabb is lett volna a futás. A Japánnal viselt háboruban csak a hadsereg egy része volt puskákkal felfegyverkezve, a tulnyomó szám még mindig csak nyilakra, legjobb esetben kovácsfegyverekkel rendelkezett. Azóta számos kínai hadtestet szereltek fel a német Mauser-féle fegyverekkel, melyeknek használatára európai tisztek jól kioktatták őket. S ha ezeket a hadtesteket most helyesen vezérlik, bizony nagy nehézséget gördíthetnek a hatalmak elé; az épenséggel nem valószínű, hogy ügyes hadvezérre akadjanak.

Kínában két hadsereg van: a mandsu sereg és a kínai sereg, amelyek az óriási birodalom minden részében vannak elosztva. A legtöbb tartományban és a jelentősebb városokban a mandsu sereg csapatai tanyáznak tábornokaik vezérlete alatt, de felszerelésük oly kezdetleges, hogy nem kell tartani tőlük. Pekingben és környékén állandóan 50,000 főnyi katonaság fekszik. Legjobban van ezek között felfegyverkezve és kioktatva a pekingi mezei hadtest, mely 10,000 embert számlál és Mauser-fegyverekkel rendelkezik. Az e fegyverekhez szükségelt füstnélküli lőporral töltött patronokat a katonai lőporgyárban és a tientsini arzenálban gyártják. A legtöbb fegyver Sanghaiból jön, ahol a kínai kormány nemrég a legújabb Magazin-fegyverekhez szükséges gépeket állított fel.

Nich tábornok, aki a Peking és Tientsin között fekvő csapatok parancsnoka, 15,000 ember fölött rendelkezik, akiket nagybárára német katonák oktattak ki. E seregnek tüzőrsége is van, különféle szerkezetű ágyúkkal. Pekingtől északra az öreg Tung tábornok 15,000 főnyi serege áll, mely Mauzei és Maxim-fegyverekkel és Krupp-ágyúkkal van felszerelve; ezt a sereget is európaiak oktatták a hadvi-

selés tudományára. Lutái körül is áll 10,000 ember, s bár ezeket is németek és oroszok képezték ki, fegyelmetlenek és rendetlenek.

A Kínaiak legjobban képzett seregét Juan Sehi Kai tábornok vezeti, 7400 emberből áll e hadtest, minden embernek Mauser-fegyvere van s azonfelül a hadtest 10 ágyuüteggel s egyenkint 6—6 ágyuval bir.

A csizmadia-műhely örököse.

Irta: Feldmesser Péter.

— No még az kellene?! Majd adok én nekik, hogy meg fogják emlegetni az Istennek azon napját, melyen a világra mertek jönni . . . Mi?! Mit szól kend hozzá János?

— Azt szólok, hogy hm . . .

Ezen olyan kevésbé épületes, mint szellemes beszéd két férfi közt folyt le. Az egyik Gelecséri Kós András czéhbéli csizmadia-mester, ki a javából való a metropolisból Miskolcra a másik pedig az ő legkedvesebb első legénye: János. Nem egyébről volt a szó, mint Lidia leányasszonyról, a kinek félig-meddig elárulta titkát János a kedvencz. Ép most hozza titokzatosan tudtára a majszter uramnak, hogy ő úgy látja, mintha Lidia a leányasszony igen sürűen pislogatna át Szabó Tóth Estvány udvarára, különösen azóta, hogy a fia az Pista, ki már szintén Estvány számba megy, haza jött Patakról a kollégiumból.

Még azt is hozzá téve, hogy még az a kisebb baj volna hogy pislog, mert pislogni mindenkinek muszáj, hisz' tudnivaló, hogy a kocsonya is pislog, de míg a kocsonya elkeseredésében mivel ezen természeti tulajdonságot, addig Lidia leányasszony pislantásai az ő szemében a szerelmesek pislantásainak bélyegét viselik magukon.

Erre a felfedezésre tolt fel Gelecséri Kós András majszter ur bütykös ujjával violaszint játszó orrán a téli ablakot (vulgó pápaszem) és ezen titok méltó elkeseredésre üzte ki háborgó lelkéből az elmondott szavakat,

— Hát azt szólja kend János, hogy hm? — kérdezte fontolgatva a feleletet, mely igen fontos feleletnek látszék előtte. Hát hogy én is megmondjam kendnek János — én sem tudnék rá egyebet mondani, minthogy hm. . . Ezt azonban már inkább önmagának mondotta, mint Jánosnak.

Elgondolkozott . . . pár pillanat mulva felkelt a háromlábú kerek székről, letett árt, dikicsét, szurtos fonalat az alacsony asztalra.

Az esemény teljesen kihozta sodrából a ciznikus cseszkót, le és fel kezdett járogatni a műhelyben, kezeit hol mellén fonta össze, hol előre ülő ajkát simogatta tenyerével. Tanácsot látszott kérni a műhelyben szép sorban felakasztott kordován csizmák sokaságától, az ő dicsőséges munkájától, de ezek most cserben hagyták, — nem igen biztatták, sőt úgy tetszett neki, hogy még mosolyognak is az ő töprengésén.

Mintha valami jutott volna eszébe, egy virágos sugár borongó agyára, eltűntek a felhők homlokáról, kisimultak azok lassan, mint a ránczos borjubőr a kaptafára huzás alkalmával. Megáll, a pápaszemet ismét rendes állásba hozza, ép az orra hegyére helyezve, majd lassan az ajtónak indul.

Mikor kezét az ajtókilincsre tette és mielőtt megnyomta volna azt, még egyszer visszafordult és reményteljesen nézve a szorgalmas Jánosra, biztatón kérdezte tőle:

— Hát János, hm . . . ?

— Bizony hm . . . majszter 'ram, de rá sem nézett a majszterre, hanem oly elkeseredetten, oly méreggel püfölte a térdein levő kövön azt a szegény talpat, hogy szinte megsajnálni lehetett azt a szegény néhai bivalyt, a melynek bőre szolgáltatva nevezett talpat. Hogy épen az ő bőrének kellett a szerelmes János körmei közé kerülni?

Az öreg majszter a mint a műhelyből, az épület tulsó felébe ballagott át, a melyben magánlakása volt. Benyitja az ajtót és majdnem hanyatt vágódik ijedtében. Szemei kidüllednek és a verejték csak úgy patakzik bozontos üstökéről és ha vastagnyaku kálomista nem lett volna, bizony keresztet vetett volna magára.

Ijedtségét, borzasztó módoni elszörnyűködését nem okozta más, mint hogy a leeresztett zsalugáterek által kellemes homályba burkolt szobában Lidián kívül még egy más személy is volt. Nevezetesen Tóth István, a ki tisztos távolban ülve a kanapén, fontos beszélgetésbe volt merülve Lidiával.

Észre sem vették az ajtó nyílását. A szép fiatal ember épen tervezgetésének legnagyobb stádiumában volt, Lidia pedig áhitattal, meg szerelmesen hallgatta ékes beszédét.

— Azt nem fogja megtagadhatni tőlem atyja. Hisz ön egyetlen gyermeke és egyetlen gyermekének boldogságát mindenestre szívén viseli. — Nem tagadhatja meg kezét tőlem, mert én szeretem, feleségül akarom venni és el is bírom tartani. — Látja Lidia, most e napokban foglalom el új állásomat. Nagybátyám, ki már öreg ember, maga mellé vesz káplánnak és lehet hogy nemsokára én leszek Meszesen pap, ön pedig papné. Ugy-e ha azt mind így elmondom édes atyjának, nem fog tagadó választ adni! . . . ?

Már épen feleletre nyitotta ki eperajkát a szemérmes leányzó, mikor az ajtóból harsány hangon e szavak voltak hallhatók:

— Abból pedig nem leszen predikációs halott, kedves tiszteletes uram, — már mint — magyarázta tovább a vén cseszkó — Lidiából meszesi papné.

Lidia ijedten ugrott fel a kanapéről; a fiatal káplán azonban egész nyugodtan állott a haragos atya elé. Meghajtotta magát és szelid hangon felelte.

— Ha nem engedi uram-bátyám, hogy Lidia kisasszonyból meszesi papné legyen, hát majd másüvé pályázok.

— Nem úgy értelmezem én azt, hanem Lidiából sohasem leszen papné.

— És miért nem?

— Mert megmarad az ősi kuriában és leszen belőle csizmadia-majszterné. — Ez úgy dukál, folytatta tovább és a példaszó is mondja: »Csizmadia ne tovább a kaptafánál«. — Már pedig az nagy vargabetüs ugrás volna így kitérni az igazság elől.

— Találtam is már én egy derék férjet Lidiának — folytatta tovább. — nemes Zádor János személyében, ki jelen állapotában az első legényi tisztességét viseli czéhbéli műhelyemben.

— No már abból meg én mondom, hogy nem lesz predikációs halott, kelt ki keserűen Lidia!

— Ne-e-e-m?!

— Bizony nem, mert én ki nem állhatom.

— Lári-fári szóbeszéd. Hát azt akarod, hogy kihaljjon a czéhből a Gecséri Kós familia? Méltó utódja akarsz lenni Istenben megboldogult édes anyádnak?

— Hiszen csak ő élne — fakadt sirva a szegény leány — tudom Istenem, édes atyám sem erőltetne ahhoz, a kit nem szeretek.

— Kár a könyekért, kedves fiamasszony, mert lásd, engem is azért vert meg a Teremtő, hogy eltertem az ősi szokástól és csizmadialeány helyett édes apám-uram akarata és kívánsága ellenére, egy schnajder leányt vettem el feleségül. Ezért nincs nekem fiam, aki nyomdokomba lépne, aki örökösöm volna — fakadt ki az öreg.

— Hát miért vette el édes apám — kérdezte durczásan Lidia.

— Mert szeretém — válaszolta nyugodtan Gecséri uram.

— Ugy hát a mit uram-bátyám is megtett, azt most leányától tiltja? — kérdezte a fiatal lelkész.

Az öreg meg volt fogva. Nem tudott mit felelni. Belejutott önkénytelenül a kelepczébe, kapkodott is fűhöz, fához és igen szűk kezdett lenni erre a kérdésre az ingallér, mert úgy összeszorította a torkát, hogy az a pár szó csak betünkint volt hallható.

— Má-á-r az egé-szen más volt.

— Dehogyan volt uram-bátyám. A szerelem már Ádám és Éva ós szülők idejében is az volt, mint ma és hát miért akar minket mindenáron széjjelválasztani?

— Nem akarom én széjjelválasztani és azért össze se boronálom.

— De édes atyám, méltatlankodott Lidia, hisz ez valósággal nem egyezik meg az édes atyám jószágával, — hisz mindig azt mondta, hogy az volna a legnagyobb öröme, ha engem boldognak láthat. És hát ezt az örömet is megakarja magától tagadni — mert lássa édes atyám én boldog volnék . . .

Ez a kérése az öreget nagyon megingatta. A tekintete, a melyet a fiatal emberre vetett, azt látszott mondani, hogy már beleegyezne mindenbe, de mit szólnak az Avason (temető) nyugvó ősei, ha az öröklött czéhműhelyt nem tudja kire hagyni, mert csak egy papra nem hagyhatja. Ezen aggodalmait ki is fejezte szavakban, — nem épen menten az érzékenységtől. Hát ha már beleegyeznék is, de hát mi lesz a műhelylyel, kire hagyom? ki fogja azt tovább vezetni.

— Hagyja majszter uram az unokájára, kiáltott be valaki az ajtón.

Mindnyájan a hang felé bámultak és Kos uramnak sikerült egy ugrással el is kapni a fülénél fogva a hang tulajdonosát, a ki senki sem volt más, mint a Miska inas gyerek, a ki a fiatalok postása volt már régtől fogva.

— Hogy mit is mondtál te . . . te akasztófa czimer, faggatta a megszeppent cseszkó gyereket a majszter?

— Jaaj csak ne czibálja úgy majszter uram a fülem, inkább megmondom még egyszer, ordított a nebuló.

De már azt Lidia leányasszony nem engedte meg, hogy ismétlje, mert apró kacsóival befogta a szurtos gyerek száját, közben úgy pirult, mint a piros rózsza.

— No ha már ez a kölyök adta meg a feleletet, nem bánom, beleegyezek a házasságba azzal a fel-tétellel, ha az első fiu . . .

— Jaj édes atyám ne folytassa . . . szégyenkezett a kis leány.

— Mindegy no, kimondom biz én, erősködött a majszter, de csak azért, mert a Miska gyerek mondta,

hogy hát izé, no hogy is mondjam, ha az első fiu gyermektek, de nem, . . . nem, töprengett az öreg, furcsa volna, egy pap fia eszmadia. . .

— Dehogy furcsa, kedves uram-bátyám, csak mondja ki szaporán, én aláírom vaktában, — kapott az alkalmon a fiatal pap.
— Igazán? örvendett az öreg.

— Itt a kezünk. És egymásba tett kezekkel álltak a fiatalok elébe.

— Üsse a kő no, ha már úgy van, — legyen, de megtartsátok ám a szavakat!

— Ne féljen majster ur, olyan eszmadiat dajkálók én belőle, hogy no, szólt közbe Miska, de ki is járt azért neki Lidiától egy gyöngéd hátba ütés; az öregtől pedig nagy szeretettől lángoló hatalmas baraczk a feje bubjára, mely egyuttal felavatta őt a Gecseri Kos czéh-műhely jövőnd örökösének titorául.

Martosy levele.

— Irta: Lengyel Laura. —

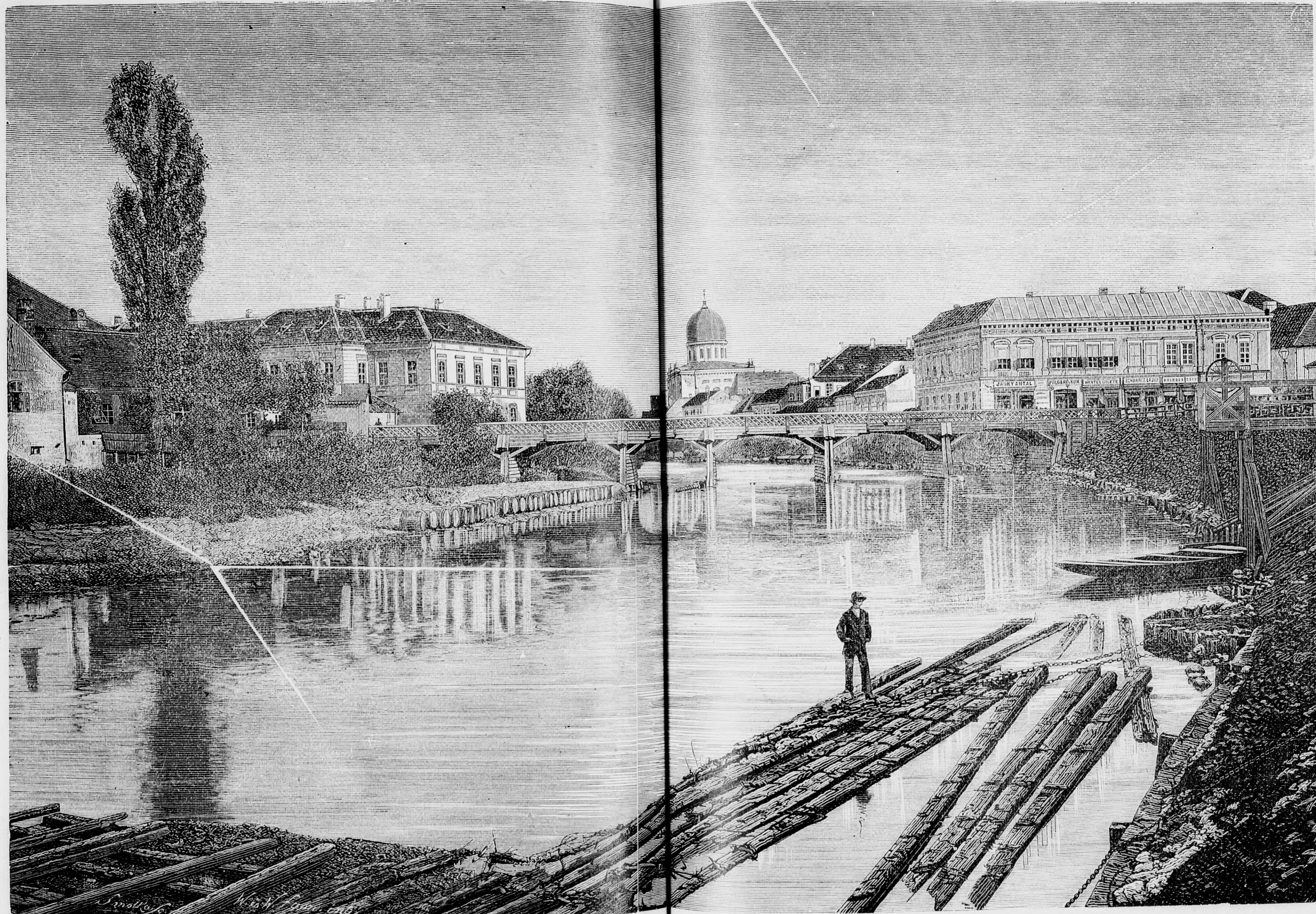
Martosy maga sem tudta, mint vétémedett erre a gondolatra, de egyszerre csak kinyitotta íróasztalának egyik fiókját és egy nagy esomó levelet markolt ki belőle.

Maga sem tudta, hogy jutott eszébe ez az ostobaság, de annyi bizonyos, hogy rendet akart csinálni. Odakünt esett az eső, idebent oly fojtott, nehéz a levegő, Martosy egyszerre csak elég vénnek érezte magát a leltározáshoz.

Nagyon ridegen és szárazon csinálta a dolgot. Többnyire csak a megszólitást és az aláírást nézte meg. Az »Egyetlen kis kutyám« és »Imádott csacsim« valósággal dühbe hozta. Bosszus volt, fáradt és kedvetlen. A különféle régi parfümillatok összeolvadtak és kellemetlen főfájást kapott tőlük. De csodálatos, semmiképen sem jutott

eszébe, hogy kinyissa az ablakot. Igyakarta émelvítő, kiállhatatlan mi voltában látni multját. Bármennyire utálta is a frázisokat, az epocsekolt élet gondolata újra meg újra felmerült agyában. A levelek émelvítő szagától dühös, gyűlölködő ellenszenv fogta el, egy

markolással fölkapta őket, hogy a lobogó kályhatüzbe hajtsa. Kire volt dühös? Talán azokra a léha, ostoba teremtésekre, kiknek kézírását eddig őrizgette, vagy magára, hogy semmi illuziót sem bírtak

Nagyvárád látképe.

benne kelteni az emlékek?

Kegyetlen volt, durva és barbár, mint ahogy kegyetlen, durva és barbár mindig a kiábrándult férfi. Hát még az a férfi, ki nem is az asszonyból, hanem magából a szerelemből ábrándul ki. Szere-

tett volna mindent elpusztítani maga mögött és nem bírt egyebet máglyára vinni, mint a haszontalan színes papirosokat.

Egyszer csak egy sima fehér levelen akadt

vél már megfertőztette különféle illatával, de rögtön észre lehetett venni, hogy az csak a fiókban ragadt reá. Maga a levél most is olyan egyszerű, finom, fehér és tiszta volt, mint a lélek, melyben tíz évvel ezelőtt született.

Mert ellentétben a rendes, normális női levelekkel, e levélen dátum is volt. Martosy egy pár pillanatig forgatta kezében, majd olvasni kezdett:

Édesem!

Nem is tudom, mi visz rá az írásra, mikor reggel újra látni foglak, mikor — ne tagadd édes — tudom, hogy nem is szeretted a leveleket. Igazad van. A mi nagy boldogságunkban már elmondtunk egymásnak mindent. És mégis írnom kell. Ne kaczagj rajtam, valami különös, tőlem független, nálam erősebb hatalom késztet az írásra.

Akarom, hogy végigolvassad e csuf betűvel írt sorokat. Akarom, hogy ne szólj róla nekem holnap és ne válaszolj levélben sem. Zárd be íróasztalod fiókjába és ha évek múlva a kezembe kerül, olvasd ki belőle, hogy szerettek forrón, erősen, halálisan. . .

Ide öntöm szivem a fekete sorok közé. Most nem látod meg, de évek múlva, ha bus, szomorú, magányos estén leszámolsz multtaddal, akkor ott a magányban majd megtalálod. Hallgass reá, ő meg fogja mondani, hogy mennyire szerettek. Mennyire gyötrődöm a gondolatban, hogy nem bírok egyebet mondani e szónál, mely fölött most közömbösen siklik el tekinteted, de mely később az egész világot kitarja lelked előtt. Itt egy kicsit megállt a kezem, mert arra gondoltam, hogy hiábavaló minden. Írásom huszonnégy fekete betűnek különféle kombinációja, hol az egyiket teszem előre, hol a másikat hátra, de azt a szomorú nagy boldogságot, mely most szivemben van,

meg a szeme. Külön esett a színes rongyoktól, mintha a véletlen is jelezni akarna, hogy nem való közénk. Martosy önkénytelenül utána nyult. Sima, fehér papiros volt, a lehető legegyszerűbb, legközönségesebb fajta. Még parfümözve sem volt, a többi le-

megértetni. Nincs ócskább, unalmasabb, kopottabb nyelv, mint a szerelmesé, de a szív dobogása új lírai kísértetet ad hozzá és ezt nem bírom, nem lehet leírni. . . Nem érzed, mint gyötrődöm. Szivem szerelmes dobogását, diadal-

mas himnuszát, fájdalmas szomorúságát nem önthetem e sorokba, de azért később mégis meg fogod te találni majd benne.

Mert nem ámitom magam. Sokkal nagyobb a boldogságunk, mintsem állandó lehetne. Ne mondj ellent! Nem egy pár banális esküszó provokálása akar lenni ez a levél. Nem is akarom, hogy most tudomást vegyél ezekről a sorokról. Igazi tartalmát és jelentőségét csak később, máskor fogod megismerni. Mi el fogunk egymástól válni. Az választ el bennünket, ami összehozott, érzelmünk és természetünk különböző volta. S azután? neked több lesz egy szerelmes emlékeddel és én... s én nem fogok belehalni a dologba. Ha nem lehetett úgy élnem, ahogy akartam, élek úgy, ahogy lehet. Az ember nem úgy és nem akkor hal meg, mikor az mindenképpen oly kívánatos lenne reá nézve. A nagy szenvedély elviharzása után jön az emésztő bánat, meg a kicsinyes gond, az apró küzdelem, melyek közt egyre jobban kopik-kopik lényük nemesebb része, míg egyszerre csak észreveszszük, hogy teljesen hozzásimultunk az élethez. Beletörődünk durvaságaiba, sivárságaiba, könyörtelenségeibe és bizonyos bölcs, fölényes jóakarattal nézzük fiatal és bohó ember-társainkat, kik szeretnek, csalódnak és szenvednek.

El fog jönni az idő, mikor ettől a közönséges, durva sivárságtól megcsömörödvé, egy pillanatra kitör lelkünkben a múlt emléke. És zokogva siratjuk — oh nem a szerelmet, hiszen azt már nem is tudná elfásult, megvénült lelkünk befogadni, de — a szenvedést, a könyeket, az emésztő kinokat. — És azért irom most e bus sorokat, melyeknek ma este nincs értelmük, de később, évek múlva, meg fogod hallani e sorok közt szívemnek szerelmes lüktetését. És ha majd rád borul a szomorúság, fojtogat a kétely, s öreg lelked rideg szkepszissel tagadja meg multját; hogy álom volt minden, az ifjuság, a csók, a szerelem, akkor vedd elő ezt a levelet, s az összefüggéstelen zavaros sorokból is feléd fog kiáltani a hangos tiltakozás: nem, nem igaz! Szerettelek édes, ahogy csak asszony az ő igazi emberét tudja szeretni. Ne higj a lelketet fojtogató kétségnek: voltunk fiatalok, boldogok és szerelmesek... És a biztos elválás tudásától vérző szívem üzeni neked, hogy még a fájdalom is, melyet nekem okoztál, sokkal édesebb volt, mint minden öröm, mit e földi életben ismernem engedtetett.

Mária.

Martosy keze lehanyatlott. A fehér levélpapíros a földre esett. A férfi pár pillanatig mozdulatlanul, kábultan nézte, majd szomoru töprengésbe merült! Véghetetlenül gyöngéd pillantást vetett a levélre. Aztán óvatosan elzárta egy külön kis fiókba.

Kérelem. Felkérjük a »Kitartás« igen tisztelt tagjait, hogy mindazok, akik a kijelölt bizalmi férfiakhoz vannak beosztva, befizetéseiket ott eszközöljék, ami nagy munka- és költségmegkíméléssel jár. Fel-

kérjük egyszersmind azon tagtárs urakat, akik be vannak osztva ugyan valamely bizalmi férfihöz, de a helyi viszonyok, vagy bármi más körülmények miatt befizetéseiket ott nem eszközölhetik, erről bennünket egy levelezőlapon értesíteni sziveskedjenek, hogy részükre sekk-lapokat küldhessünk. Ezuttal felkérjük azon tagtárs urakat is, akik valamely bizalmi férfiu kerületében laknak vagy annál könnyen teljesíthetik befizetéseiket, de nincsenek oda beosztva, bennünket arról értesíteni sziveskedjenek, hogy kellő beosztásuk felől azonnal intézkedhessünk.

A vasutasok nyugdíjalapja. Az államvasuti alkalmazottak nyugdíjalapjának 1899. évi zárszámadása szerint az alap vagyona 1899 végén 21,354.734 korona volt; az előző évhez képest 27,667 korona a vagyonsökkenés, aminek oka az alap értékpapírainak árfolyamvesztésében van. A nyugdíjalap háza 15.877.726 korona értékkel szerepelnek, az ingatlanok tiszta jövedelme 595.047 korona, ami 3.74 százalékos kamatozásnak felel meg. Az értékpapírok kamatainak beszámításával a jövedelem 857.847 korona volt, ami a nyugdíjalap összes vagyonának 4.02 százalékos kamatozásával egyenértékű. Minthogy az alap jövedelmei nem voltak elegendők a kiadások fedezésére, sőt 774.340 korona hiány volt, ezt az összeget, a nyugdíjszabályzat 29. §-a értelmében, a kormány fedezte kamat nélküli kölcsönrel. A nyugdíjintézet tagjainak száma 1899. végén 26.533 volt. 2025-tel több, mint az előző évben. Az 1899. év végén érvényben levő nyugdíjak 51,75.630 korona összeget tettek, amely összeg 3034 tag, 2637 özvegy, 1993 gyermek és 367 teljesen árva nyugdíjasra oszlik meg. A tagok járuléka 1,856.094 korona, a kormányé és társaságoké 1,029.935 korona volt; különböző jövedelmekből pedig, mint büntetések, perronjegyek stb. 197.184 korona folyt be.

Hálás köszönetemet, a múlt hó 26-án, boldogult feleségem elhalálása alkalmával járó 300 korona segély rögtöni ideküldéseért, mely lehetővé tette, hogy daczára szerény viszonyaimnak és 8 gyermekből álló családomnak, boldogult feleségemet tisztességesen eltemethessem. Maradok mély tisztelettel: *Galba Máttyás*, máv. szivattyu-őr.

REGÉNY-ESARNOK.

A lelecz.

— Irta: Gara József. — (Folyt.)

V. FEJEZET.

A vallomás.

Már három napja időzött Kerényi ismét a csalányi kastélyban.

Egy olyan szép holdvilágos estén, mint a minőn rendszeren sétálni szoktak a parkban, a gróf külö-

nösen elfogult volt. És ez az elfogultság átragadt a grófnőre is. Valami különös vonzerőt éreztek mindketten s mintegy önkénytelenül a karját ajánlá a gróf Irmának. Irma egy pillanatnyi habozás után elfogadta. Mi is volna ebben? Hiszen a báli termekben hányszor ment fel s alá így a gróffal s ebben semmi sem volt. Hát akkor ebben sincs. De nem tagadhatta, hogy ez a közvetlenség hevesebben lükteti vérét s átváltoztatja egész lényét. Épen így volt maga a gróf is. Már perczek óta mentek így szótlanul egymás mellett. És a szótlanúság rendesen fokozza a kényes helyzetet. Végre a gróf szólalt meg:

— Mondja, grófnő, nem elviselhetetlen önnek e kastélyban a magány?

— Hiszen nem vagyok egyedül Itt van anyám.

— Oh, igen, egy anya sokat pótol, de nem mindent s különösen nem mindenkit.

— Értem, — felelé a grófnő elfogódottan.

— Nos, és sohasem gondolt arra, hogy azt, a kit egy édes anya sem pótolhat, biztosítsa?

A grófnő hallgatott, csak tekintete árulta el zavarát.

A gróf sietett is hozzátenni:

— Nem veszi rossz néven e bizalmaskodást?

Erre a grófnő mintegy megerősítve magát határozottan felelé:

— Nem, gróf ur. De talán beszéljünk másról.

— Ne beszéljünk, grófnő. Lehetetlen az, hogy egy olyan fiatal szív, mint az öné, ne vágyódna azután a földi boldogság után, melynek részesei gazdagok és szegények egyaránt.

Irma arca kigyult s lesüté szemeit.

— Ugyan grófnő, én az ön lelkét olyan jónak, olyan szerelemteljesnek tanultam ismerni, hogy lehetetlen, miszerint abban ne akarna nyilvánulni indulni az a virág, a mely az élet legszebb virága.

A grófnő zavara nőttön-nőtt.

— Tudja, melyik virág ez, grófnő?

Irma nem felelt.

— A szerelem virága.

Mély sóhaj szállt ki a grófnő kebléből s azután elfogódott hangon mondá:

— Miért mondja ezeket most én nekem?

— Lehet, hogy rossz néven is veszi, grófnő, de ezeket el kell mondanom. Először, és lehet, hogy egyszersmind utoljára is az életben.

A grófnő most kérdőleg emelte tekintetét a grófra.

— Igen, grófnő, én sokat gondolkodtam már a felett, hogy ennyi bájjal, ennyi szépséggel, ennyi jóssal hogyan lehet annyira elzárkózni a világtól, mint egy a világról lemondott remetének?

— És miért akarja ön azt tudni? — kérdé most csendes hangon a grófnő.

— Nincs hozzá jogom, de fáj így látnom,

— És gondolja, hogy van rá valami okom?

— Kell lennie.

A grófnő lehajtá szép fejét.

— Ha semmit sem szól is, már ez elég válasz nekem. Ön boldogtalan.

— Nem mondtam.

— És mégis tudom.

— De most már, gróf ur, igazán kérem, beszéljünk bármiről a világon, csak rólam ne,

— És ha én azt mondom, hogy engem a világon semmi sem érdekel önön kívül.

A grófnő megütődve nézett Kerényire, Kerényi pedig most még szenvedélyesebben folytatá:

— Mójában van, grófnő, a szemem közé kacagni, kitzasztani, bármit tenni velem, de én nem engedem elmulni ezeket a drága, régvárt perczeket a nélkül, hogy szívem terhén ne könnyitsek.

— Mit beszél, gróf ur?

— Nem én beszélek, grófnő. Ezek már a leg-tisztább érzelem szavai, melyekkel ön iránt viseltetem.

A grófnő befogta füleit és menekülni akart.

— Csak még két perczet, grófnő.

— Nem szabad meghallgatnom.

— Hiszen már eleget hallott ahhoz, hogy ítéljen sorsom felett. Én szeretem, grófnő s az életben én lennék a legszerencsétlenebb ember, ha az én tiszta szent érzelmeim reménytelenek.

A grófnő fáradtan ült le egy közeli padra, kezeit ölében összekulcsolta és szempilláit lezárta. Nem szólt semmit, csak keble zihálása árulta el izgatottságát. Kerényi gróf elbűvölve nézett a grófnőre. Olyan volt, mint egy remek festmény. Mintha nem is élt volna. Haragot nem mutatott arcza. De meglepedést, boldogságot sem. Vajjon miért? Ha nem haragszik, nem veszi rossz néven, ha lelke rokonszenvezik az övével, miért akkor az a csendes bánat, néma kétségbeesés. Az az ajak nem akar megnyilni, hogy feloldja azt a megfejthetetlen titkot.

A csend kinossá kezdett válni. Ismét csak Kerényi törte azt meg.

— Grófnő, önnek az én vallomásom akkora fájdalmat okozott? Engem sajnál, ugye bár?

Irma felveté szép nagy szemeit s hosszasan nézett a gróf szemébe.

Kerényi szinte szédült ettől a látványtól. Reszketve nyult a grófnő keze után.

— Grófnő, csak egy szót abból az áldott jó szivből.

Irma csendesen visszahuzta kezét a gróféból.

Azután halkán, a lemondás hangján szólott:

— Harmadszor is arra kérem, gróf ur, hogy ne beszéljünk erről. Ne többé soha.

— Ah, grófnő, milyen nemesen, milyen udvariasan tud ön — ölni. Semmit sem mond, mégis benne van abban a kérlelhetetlen elutasítás.

Most egyszerre, mintha egész lényé megváltozott volna Irmának, arczán a szelid jóság ömlött el, szemeit szeretettel emelé az ifjura s feléje nyujtá kezét:

— Ne nehezteljen. Én megértettem és nagyon boldogtalan vagyok, hogy nem adhatok olyan választ, a melyet az ön szerető, nemes szive megérdemelne.

— De hát miért?

A grófnő ismét hallgatott.

— Oka van rá?

— Van — felelé halkán Irma.

— Mást szeret? — kérdé felhevülve a gróf.

— Már nem.

— Tehát szeretett?

— Ez már a múlté — felelé csendesen elmerengve a grófnő.

— Ha a múlté az a szerelem, akkor ahoz semmi köze a jelennek.

A grófnő zavartan tekintett az ifjura, mondani akart valamit s a vége az lett, hogy heves zokogásban tört ki.

A gróf meglepetve nézte ezt a különös lelki állapotot.

— Mi lelte Irma?

Most a grófnő szinte megdöbbenve nézett Ke-

rényire. A keresztnevén szólítja. Ah, milyen csodálatosan zengett ez a megszólítás lelkében. Önkívületben volt.

Fejét odahajtá a gróf mellére s mintha csak lázálomban beszélne, ejté ki:

— Kálmán, Kálmán!

A gróf térdre omlott előtte.

— Áldjon meg a mindenható jó Isten! Köszönöm, köszönöm, egy örök életen keresztül hálás leszek érte. És ezzel megcsókolta Irma kezét, majd szenvedélyesen emelkedve fel helyéről, megcsókolta homlokát, ajakát.

És ekkor, mintha villámütés érte volna a gróf-
nőt, felugrott helyéről s mielőtt a gróf meglepetéséből magához térve, fel tudta volna tartóztatni, elfutott, egyenesen be a kastélyba, hova természetesen késő este idején már a gróf nem követhette. Mozdulatlanul állt helyén Kerényi és az imént lejátszó-
dott eseményen merengett.

— Milyen csodálatos — mormogá fogai között. Az bizonyos, hogy vonzalommal viseltetik irántam és talán szeret is. Igen, igen, hiszen itt pihent keblemen a feje. Megcsókoltam és nem haragudott. Keresztnevemen szólított és mennyi szeretettel, mennyi bensőséggel ejté ki nevemet. Igen, igen, ő szeret. De hát akkor miért menekült el tőlem? Mert egyszer szeretett? Dehát másnak is voltak első szerelmei? Könnyen tul esik rajtok, hiszen ő maga mondta, hogy az már a múlté. És mégis sirni tudott és mégis elfutott egy újabb vallomás elől. Talán csalódott és nincs senkiben bizalma? Nem lehet más s ha csak ez, akkor könnyen meg tudom én győzni az ellenkezőről. És Kerényi Kálmán gróf most már a megnyugvás egy nemével indult lakásába.

Mindent a holnapi naptól várt.

(Folytatása következik.)

ISMERETEK TÁRA.

A legolcsóbb világítás.

Dr. Calmette francia tudós azt állítja, hogy falun a trágyadombokat világítási célokra lehetne felhasználni. A trágya, miközben rothadásba megy át, szén-sav és ammoniakon kívül még más hidrogén-gázokat is fejleszt, melyek nagyon szép lánggal égnek. Hogy tehát a gazdaságban olcsó és jó világító anyagra tehetnénk szert, csak le kellene a trágyadombot egy haranggal borítani, mely a gázokat felfogja. Az így összegyűjtött gázokat minden nagyobb technikai nehézség nélkül tisztító készülékbe lehetne vezetni, mely az ammoniakot elvonja. Ilyen módon a trágyadomb ahelyett, hogy a levegőt büzőssé fertőzi, olcsó világítószert szolgáltat, az elvont ammoniakok pedig még nagyon becses trágyázó szert adnának.

A sárkány-léghajó.

A bécsi katonai léghajós-intézet 1898-ig csak a gömb-ballont használta kötött léghajó gyanánt. De ez nem igen felelt meg a célnak, mert már tíz méter sebességű szél mellett nehezen száll fel és olyan erősen hánykolódik, hogy a benne ülő valószínűleg betegséget kap s e miatt a szemlélődés és a telefonozás majdnem lehetetlenné válik. Siegesfeld főhadnagy, a német léghajós-osztály egyik tisztje segített végre a bajon; az a szerencsés öt-

lete támadt, hogy a gyermek-sárkányok elve szerint készített egy ballont, mely erős szélben sem hánykolódik tulságosan. E sárkány-léghajóról, melyet most már a bécsi katonai léghajós-osztály is használ, a következő érdekes ismertetést olvassuk a »Ludovika Akadémia Közlönyé«-nek új füzetében:

A sárkány-ballon hengerformájú, földgömbforma végekkel. A sárkánynévnek annyiban felel meg, hogy hossztengegyével úgy állítják a szél irányába, hogy a vízszintes vonallal körülbelül ötven foknyi szöveget zár be. Ezt a ferde helyzetet a viendő súly elhelyezése és a lekötés módja folytán nyerjük. Hogy a ballon ne hánykolódjék olyan erősen és hogy mindig a szél ellen fordulva maradjon s fordulásait kövesse, alsó részére ugynevezett kormányzó van rákötve. Ez a kormányzó egy zsák, kifialakban, a melynek alsó, tehát a szél ellen fordított végén egy nagyobb nyílás van, melybe a szél fúj és a kiflit felfujja, megtelíti. Hogy el ne szakadjon, a másik végén, a felsőn újabb, nyílás van, amelyen kimehet. A folytonos légvonat megakadályozza, hogy oldalvást forogjék és esetleg széles oldalával forduljon a szél felé, ami természetesen igen kellemetlen és veszélyes helyzet volna. Ezenkívül kétoldalt két szárnya van szintén vászonból s hátulról egy hosszabb-rövidebb farka, amik azért vannak ráakasztva, hogy ne zörögjön esetleg függélyes irányban sem s így állandóbb legyen. Tényleg meg is áll a sárkány még erős szélben is s nem hánykolódik tulságosan. Az osztrák-magyar katonai léghajós-osztály, ha csak egyelőre is, jelenleg kétféle osztagokat szerelt föl, tudniillik a tábori és a várbeli léghajós osztagokat. Egy tábori léghajós-osztag egy gömbbel és egy sárkány-ballonnal van ellátva és áll 5 tisztből, 50 emberből és nyolcz négyfogatu kocsiból. Egyre a ballonok vannak feltéve, egyre a 600 méter hosszú kötél és egyéb szerelvények, a kosár, a műszerek stb.; hat kocsit pedig gázzal van megrakva, a tölteléssel. A hidrogént sokszoros nyomással komprimálva vaspalaczkokba töltik, azután kocsikra teszik a szükséges csövekkel együtt. A légénység a kocsin ül. A tisztek lovasítva vannak. Ha parancs jön a fölszállásra, egyszerűen lekanyarodik az utról, felfejlődik, megtölti a sárkányt gázzal és felbocsátja a magasba. Kiemelendő, hogy a drótkötél, amelyen a sárkány csüng, telefonvezető és hogy a kopár a földdel telefonnal van összekötve. A felfejlődés pillanatától az első jelentésig nincs több időre szükség, mint harmincz percze. Ha a ballon fölszállt, ép oly mozgékony, mint különben. A kötelet a kocsira kötik és így változtatja — a kocsit megindítván a kívánt irányban — a helyét minden nehézség nélkül. A ballon legveszedelmesebb ellensége a tüzéség és ép ezért úgy kell őt vezényelni, hogy lehetőleg a shrapnel távolságon, azaz 5000 lépésen túl legyen tőle. Ha vége van a fölszállásnak, a ballont visszavonják az éjjelezés helyére, ott egy gödörben vagy más védett helyen lekötik. Egyszeri megtöltése rendes körülmények közt 3—4 napig tart. A buziási gyakorlatok alkalmával, amikor is mindkét fél el volt látva léghajóval, a 7. hadtest osztagja az első nap egy tábori táviró közvetítésével volt összekötve a törzsszel. Ez azonban már az első félóránban felmondta a szolgálatot, mert megszakadt az összeköttetés. Miután csak öt lovas-küldöncz állott rendelkezésre, minden jelentés és parancs elkésve érkezett. A következő napokon azután husz lovas-küldöncz tett szolgálatot

ezenkívül az osztag egész a törzsig fektethetett telefonvezetéket. A hadtestparancsnok, Schwitzer lovag altábornagy maga is ismételten megjelent a léghajóval összekötött telefontól és a kosárban levő tiszttel egyenesen érintkezett, kérdéseket tett, feladatokat és parancsokat adott neki. A léghajó itt igen jó szolgálatokat tett.

Balesetek az angol vasutakon.

A »Board of Trade« most kiadott részletes jelentése szerint a múlt évben az angol vasutakon vonatokat ért balesetek következtében 15 utas és 19 vasuti alkalmazott vesztette életét és 693 utas és 196 vasuti alkalmazott sebesült meg. Ezenkívül más balesetek következtében 512 vasuti alkalmazott lelte halálát és 4437 sebesült meg. Az összes vasuti baleseteket egybefoglalva, ideértve az öngyilkosokat is, mely utóbbiaknak száma 131, az angol vasutakon 1899-ben 1340 ember vesztette életét és 19.155 sebesült meg. Joggal jegyezte meg a devonshirei herceg az angol vasuti jótékonyági egyesület legutóbbi lakomáján, hogy az utolsó két évben vasuti balesetek következtében több vasuti alkalmazott pusztult el, mint amennyi katona a délafrikai harcztéren elesett.

A levegőtisztítás az alagutakban.

A vasuti alagutak nyomott levegőjét sikerült most teljesen megtisztítani *Mosso* olasz tanár módszerével. Az erre vonatkozó kísérleteket a Genua melletti hosszú alagutban végezték, melyen át naponta kétszáz vonat közlekedik. Kísérleteztek pedig kétféle eljárással. Az egyik eljárás szerint 1,5 méter hosszú, 60 centiméter átmérőjű és hatvan atmoszféra nyomás alatt álló levegővel megtöltött csöveket helyeztek el a szerkocsin. A nagynyomású levegőt az alagutban úgy eresztették ki, hogy az a lokomotív füstjét a menet irányában előre az alagutból kifújta. A másik eljárásnál az elégetés fokozására komprimált oxigént bocsátottak a lokomotív tűzszekrényébe. Mindkét eljárással tetemesen javították az alagut levegőjét, de az első mégis jobbnak bizonyult.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Figyelmeztetés! Kérjük a tisztelt tagokat, hogy minden egyes befizetésnél a tagkönyvecske számát okvetlenül felírják a seck- vagy utalvány-lapokra, mert különben a nehézkes kezelés miatt könnyen megtörténhetik, hogy igényeik csorbát szenvednek.

Kincs a tenger fenekén. Paxos görög sziget mellett a minap egész rakás nagy műbecsű régiséget hoztak föl a tenger fenekéről görög buvárok. Ezelőtt kétszáz évvel a velencei kormány Görögországból remek antik régiségekkel megterhelt hajót indított utnak, a hajó azonban a kincsekkel együtt elsüllyedt Paxos szigete mellett. A görög kormány most szigorúan őrizteti a lelet helyét, nehogy a régiségek elkallódjanak addig, míg az athéni muzeumba nem kerülnek. A buvárok csak egy részét hozták föl a kincseknek, a többi még a tenger fenekén van.

Hernyóirtás muzsikaszóval. Frank Jones nevű floridai farmer nemrég arra a különös fölfedezésre jutott, hogy a hernyók seregestül másztak le azokról a fákról, amelyek alatt a felesége énekelni kezdett. A ravasz farmer gyakorlatilag akarta kihasználni a hernyók e különös zenei hajlamát. Egész nap énekelte a feleségét, ki végre azonban megunt a hangversenyezést. Frank Jones elhatározta ekkor, hogy a felesége hangját egy-egy trombitás zenekarral pótolja. Ha azután hinni lehet a floridai ujságnak, mely e hirt közli, a muzsikától a hernyók valószínűleg kábultan hullottak a fa alá.

A szultán szakácsa. A párisi világkiállítás területén vendéglőt nyitott egy André nevű ember, aki érdekes dolgokat szokott mesélni a vendégeinek kalandos életéről. Nagyon szeretett utazni, bejárta a világot s mindenütt megtanulta a nemzeti ételek készítmódját. Mint kitűnő szakácsot ajánlották a szultánnak és André csakugyan bevonult a Yildiz-kioszkba, ahol európai ember nem igen gyakran fordul meg. Gyakorta emlegeti azt az időt, amikor még ő készítette a szultán ételeit. A Yildiz-kioszkban nagyon bizalmatlanul és irigykedve fogadta az ott élősködő udvari népség, amely mindenkiben, aki a palota küszöbét átlépi, esküdt ellenséget lát. Különösen a szultán ételkóstolójától kellett félnie, Ennek hivatása az, hogy a szultán előtt megkóstolja az ételeket, hogy nincsenek-e megmérgezve. Ez az ember könnyen tönkre tehetné volna André-t, ha az étel megkóstolása után ájulást szinlel, mert akkor a szegény szakácsot azonnal kivégezték volna, amiért megmérgezett ételt tesz a szultán asztalára. André föladata volt a szultán ebédeinek elkészítése, ami nem éppen könnyű munka. Az elkészített ételeket azután ezüsttálakra szokta tenni és lepecsételte, hogy valaki meg ne ronthassa s azután elküldte Abdul Hamid szultánnak. A szultán meglegedését rendszerint úgy mutatta ki, hogy azokat az ételeket, amelyeket már nem tudott megenni, elküldte a miniszterelnöknek. Abdul Hamid utóbb nagyon megkedvelte szakácsát és mindenféle kitüntetéssel halmozta el. André végre is azért hagyta ott kitűnő állását, mert az egyik kamarás és az ételkóstoló folyton intrikált ellene, úgy hogy megunt a fogsághoz hasonló életet a Yildiz-palotában.

Egy halott, aki jelentkezik. Szegeden a minap meghalt egy Mezei Pál nevű öreg harcos, ki nagyon pontos ember lehetett egész életében, mert még halálát is katonásan bejelentette a szegedi anyakönyvi hivatalnak. Délelőtt hunyta örök álmra a szemét, délután pedig megérkezett az anyakönyvi hivatalhoz ez a levele:

»Én Mezei Péter, ma meghaltam. Születtem 1824-ben. 1848-ban honvéd lettem. Szüleim, Mezei János és Sipos Anna, Szegeden fekszenek. Feleségem, szegény Babarczy Veron szintén. Mindig jót akartam. Szerettem a hazát, az életet, de most jóéjszakát. Már ezután másnak terem a buza, másnak hizik a malacz. Isten áldása legyen az áldott hazán. Mezei Pál. Szeged, 1900. július 9.«

Hány ujság van Angolországban? Angliában ez idő szerint 4562 hirlap jelenik meg; ezek közül 894 Londonban és külvárosaiban lát napvilágot, 2322 pedig a vidéken. Ezekon kívül még 1346 havi folyóirat is létezik, melyek mindannyiát Londonban nyomják,

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Értesitem tisztelt tagtársainkat, hogy **Gonda Pál** urat a külső szervezés vezetésével biztam meg. Budapest, 1900. július hó 10-én.

Dr. Luby Gyula,
elnök.

Varga Zsigmond, Arad. A küldött 9 korona 40 fillért megfelelően elkönyveltük. — **Lévai Keresztély, Temesvár.** A küldött 8 koronát május és június hóra elkönyveltük. — **Csamangó Ferencz, Nagy-Zsány.** A 6 korona 80 fillért május és június hóra könyveltük el. — **Farkas Lajos, Körös-Ladány.** A 2 koronát elkönyveltük július hóra, és kérjük ezután, ha csak lehetséges, Fényes áll. előjáró urnál fizetni a tagdíjakat. — **Gyulai István, Körös-Ladány.** A küldött 12 korona 20 fillért megfelelően elkönyveltük. Jogosultsága július hó 31-ikéig rendben van. Ha lehetséges, szintén kérjük, Fényes áll. előjáró urnál fizetni ezután a tagdíjakat. — **Magyar Mihály, Kis-Várda.** A küldött 9 korona 40 fillért megfelelően elszámoltuk. — **Radó Ignác, Kis-Czell.** A küldött 36 korona 90 fillért megkaptuk s megfelelően elkönyveltük. — **Komáromy János, Kassa.** A küldött 6 koronát megkaptuk. Tagsági jogosultsága szeptember 30-áig rendben van. Kérjük, ha lehetséges, a jövőben a kezelés könnyebbitése végett a tagdíjakat Bene raktárnok urnál fizetni. — **Szalmáry Károly, Uj-Arad.** A küldött 26 korona 78 fillért megkaptuk, megfelelően elkönyveltük. — **Chrien Ádám, Selmezbánya.** A beküldött 6 korona 80 fillért megkaptuk, július és augusztus hóra elkönyveltük. — **Halász Ferencz, Pusztá-Pó.** A küldött 10 korona 20 fillért megkaptuk. Tagsági kötelezettsége július, augusztus és szeptember hó végéig rendben. — **Sarneczky Vilmos, Szepsi.** A beküldött 6 koronát július, augusztus és szeptember hónapokra könyveltük el. — **Zsebok István, Ács.** A beküldött 8 korona 80 fillért megfelelően elkönyveltük. — **Till Pál, Dorogh.** A beküldött 19 korona 60 fillért megfelelően elkönyveltük. — **Grunszky Ede, Fiume.** A beküldött 26 koronát megkaptuk. Megfelelően elkönyveltük. — **Polgár Sándor, Fiume.** 38 korona 12 fillért megkaptuk s megfelelően elkönyveltük. — **Káncz József, Gyanafalva.** 6 korona 75 fillért megkaptuk és elkönyveltük. — **Markuszak József, Kecskemét.** A beküldött 6 korona 80 fillért július és augusztus hónapokra javára elkönyveltük. — **Moldoványi Ferencz, Kiszács.** A beküldött 19 korona 79 fillért megfelelően elkönyveltük. — **Holuber Lambert, Miskolcz.** 29 korona 60 fillért megkaptuk s megfelelően elkönyveltük. — **Paulicsek József, Nagy-Röcze.** A beküldött 10 koronát elkönyveltük. Tagsági kötelezettsége november végéig rendben. — **Bartók Béla.** 22 korona 90 fillért megkaptuk, megfelelően elkönyveltük. — **Tóth Károly, Paks.** A beküldött 9 korona 59 fillért megkaptuk s megfelelően elkönyveltük. — **Gottrich Márton, Szent-Lőrincz.** A hozzánk küldött 23 korona 67 fillért megkaptuk s az illető tagoknak javára könyveltük. — **Bedő József, Versecz.** A 21 koronát megkaptuk, megfelelően elkönyveltük. — **Czukoli Pasqual, Sásd.** A beküldött 2 korona 80 fillért június és július hóra könyveltük el. — **Somodi Imre, Kecskemét.** A küldött 76 korona 63 fillért megkaptuk s megfelelően elkönyveltük. Többet levélben. — **Molnár I. Kis-Czell.** Június és július havi részletei rendben vannak. — **Iltsik László, Zimony.** Kivánságához képest eljártunk. Rendben van. — **Lovas János, Nagy-Károly.** Tagsági kötelezettsége 1900. augusztus 31-éig rendben van. — **Gyuhisic Vincze, Doberlin.** Sajnáljuk, de körülményeink még nem engedik meg azt hogy lapunkat horvát nyelven is kiadjuk. — **Fröhlich Károly,**

Pohorella. A beküldött 6 koronát július, augusztus és szeptember hónapokra könyveltük el. — **Kertész Albert, Szaár.** A beküldött 7 korona 18 fillért kellőképen elkönyveltük. — **Klohucsár Márton és Ostole Vazul, Oriovac.** 1900. évi július 31-ikéig tagsági kötelezettségei rendben vannak. — **Sz...y M...a, Budapest.** A küldött versecske ügyes dolog. De ki rejtőzik a betűk alatt? Csak úgy adhatjuk ki a verset, ha nevét is tudtukra adja.

Keresk. törvényszékiileg bejegyzett kiegyezési iroda
Budapest, **Fellner és Goldschmid** Bécs, Budapest,
Bécs,
BUDAPEST, IV., régi posta-utcza 4.
Elvállalja fizetésképtelen cégek kiegyenlítését, diszkrét és megbízható információkkal szolgál. Elfogad pénzbehajtást illető megbízásokat, kultiválja a diszkrét kényes kutatásokat. Elvállal mérlegeléseket és az üzlet bármely frázisában mérvadó értesítéssel szolgál.

Valódi szepességi

boróka pálinka

kis üstön főzött, kétszer finomított felette egészséges ital.

4 litert tartalmazó edényt bérmentesen küld 4 frt 20 kr. utánvét mellett

Cornides Károly, Felka, Szepes-megye.

Megrendelés alkalmával kérem e lapra hivatkozni.

Czimbalmaim az ezredéves kiállításn kitüntette.

Szalon-czimbalmok

pedálos, barna vagy feketében, kitűnő erős csengő hanggal, erős szerkezettel, 3 évi jótállással. Bolti ár 150 frt, nálam 75 frtért kaphatók. — Alapos tanítást is elvállalok, havonta 8 frtért.

➡ Árjegyzéket bérmentve küldök. ➡

JEGESI GÉZA

műokleveles czimbalomkészítő és a vaskoronás czimbalom feltalálója

Budapest, VII., nefelejts-utcza 43. sz.
készítési telepen